

Sygn. akt VII U 246/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2020 roku.

Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2020 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy B. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

w związku z odwołaniem B. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 9 kwietnia 2019 r. nr (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od B. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w S. kwotę 180, 00 złotych (słownie: sto osiemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt: VII U 246/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 kwietnia 2019 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że ubezpieczona B. C., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 13 lipca 2015 r. do 25 lutego 2018 r.

B. C. w dniu 9 maja 2019 r., za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., złożyła odwołanie od ww. decyzji organu rentowego zarzucając naruszenie postanowień określonych w:

- art. 83 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w zw. z art. 2, art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców oraz art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że Ubezpieczona, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 13 lipca 2015 r. do 25 lutego 2018 r., ze względu na przyjęcie, iż Ubezpieczona nie prowadziła w tym okresie działalności gospodarczej.

Odwołująca podkreśliła, iż organ rentowy nieprawidłowo wskazał na brak osiągnięcia przez nią znacznych przychodów w okresie przebywania na zasiłku chorobowym czy macierzyńskim, jako podstawę do kwestionowania faktu prowadzenia przez nią działalności gospodarczej. Odwołująca nie mogła bowiem w tym czasie dokonywać czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, gdyż nie była ona zdolna do wykonywania pracy ze względu na zwyrodnienie kręgosłupa oraz częste choroby trójki dzieci. Co więcej, zdaniem Odwołującej, argument organu rentowego polegający na twierdzeniu, iż Odwołująca nie podejmowała żadnych czynności związanych z jej działalnością gospodarczą w okresie pobierania zasiłku chorobowego lub opiekuńczego jest całkowicie bezpodstawny. Zgodnie zaś z brzmieniem art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, wykonywanie jakiejkolwiek pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy skutkuje utratą prawa do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. W związku z tym, Ubezpieczona nie mogła wykonywać czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej podczas pobierania zasiłku, gdyż byłaby to podstawa do wydania wobec niej decyzji pozbawiającej prawa do wypłaty zasiłku chorobowego/opiekuńczego za cały okres objęty zaświadczeniem lekarskim oraz do zwrotu wypłaconego zasiłku.

Biorąc jednak pod uwagę całokształt czynności Odwołującej podjętych na rzecz prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, jest ona zdania, iż ta działalność spełnia przesłanki działalności wykonywanej w sposób zorganizowany, ciągły oraz w celach zarobkowych.

Ze względu na wskazane wyżej okoliczności, Odwołująca wniosła o uwzględnienie odwołania oraz zmianę decyzji ZUS i orzeknięcie co do istoty sprawy, tj. przyjęcie, że B. C. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu również od 13 lipca 2015 r. do 25 lutego 2018 r. (odwołanie z 9 maja 2019 r., k. 2 -)

W odpowiedzi na odwołanie z 9 maja 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.** wniósł o oddalenie odwołania.

Jako uzasadnienie swojego stanowiska, organ rentowy wyjaśnił, iż B. C., zgodnie z wpisem do CEIDG, rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej w dniu 1 stycznia 2014 r. W tym samym dniu Ubezpieczona zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Za pierwsze trzy miesiące, tj. w okresie od stycznia do marca 2014 r., Ubezpieczona zadeklarowała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 9.365,00 zł, a więc maksymalną możliwą podstawę wymiaru składki dla dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Jak wskazał dalej organ rentowy, Ubezpieczona od 1 kwietnia 2014 r. posiada orzeczoną niezdolność do pracy, a w okresie od 14 lipca 2014 r. do 12 lipca 2015 r. została wyrejestrowana z ubezpieczeń społecznych ze względu na pobieranie zasiłku macierzyńskiego.

Po dokonaniu analizy historii podlegania przez B. C. ubezpieczeniom społecznym, organ rentowy doszedł do wniosku, iż przez cały ten okres, tj. na przestrzeni lat 2014-2018, Ubezpieczona jedynie przez 6 miesięcy nie pobierała jakichkolwiek zasiłków. W pozostałym okresie zaś, pobierała ona naprzemiennie zasiłek chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy.

Zdaniem organu, działanie Ubezpieczonej polegające na rozpoczęciu działalności gospodarczej z deklaracją nadmiernie wysokiej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, może być uznane za wykreowanie pozornego lub fikcyjnego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, w sytuacji gdy osoba ta w niedługim czasie po dokonaniu zgłoszenia otrzymuje zwolnienia lekarskie lub korzysta z innych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Jednocześnie, organ rentowy stanął na stanowisku, iż fakt dokonania przez Ubezpieczoną wpłat na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w latach 2014-2018 w łącznej kwocie 17.201,19 zł, w stosunku do pobranej kwoty 321.094,52 zł z tytułu świadczeń zasiłkowych, stoi w sprzeczności z zasadą solidaryzmu ubezpieczeń społecznych.

Ze względu na powyższe okoliczności, związane z długotrwałym pobieraniem zasiłków przez Ubezpieczoną oraz brak dowodów na zamiar podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, doprowadziło do stwierdzenia przez organ rentowy, iż działalności Ubezpieczonej nie można przypisać przymiotów zorganizowanej i ciągłej. Co więcej, według

organu działalność ta nie była także nakierowana na osiągnięcie zysku. W związku z tym, zdaniem organu, działalność Ubezpieczonej nie spełnia przesłanek działalności gospodarczej określonej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji, organ rentowy twierdzi, że Ubezpieczona nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 13 lipca 2015 r. do 25 lutego 2018 r. (odpowiedź na odwołanie z 9 maja 2019 r., k. 69).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. C. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej pod nazwą Firma (...) w dniu 1 stycznia 2014 r. Jako miejsce wykonywania działalności oraz adres do doręczeń Odwołująca wskazała R., ul. (...) lok. (...). Przedmiotem działalności Odwołującej miało być specjalistyczne sprzątnięcie budynków i obiektów przemysłowych. Z dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej, Odwołująca zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Po dokonaniu zgłoszenia, Odwołująca za pierwsze trzy miesiące podlegania ubezpieczeniom społecznym, zadeklarowała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 9.365,00 zł. Natomiast od dnia 1 kwietnia 2014 r. B. C., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, posiada orzeczoną niezdolność do pracy.

W maju 2014 r. Inspektorat Zakładu Ubezpieczeń w W., właściwy terytorialnie ze względu na miejsce siedziby płatnika składek w tym okresie, przeprowadził postępowanie w przedmiocie rozpoczęcia i prowadzenia działalności przez Odwołującą. Jednakże, ze względu na stwierdzony brak podstaw do kwestionowania zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych przez Odwołującą jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, organ rentowy decyzją z 23 czerwca 2014 r. nr (...) umorzył postępowanie.

Z dniem 14 lipca 2014 r. Ubezpieczona została wyrejestrowana z wyżej wskazanych ubezpieczeń ze względu na pobieranie zasiłku macierzyńskiego i podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu. W dniu 13 lipca 2015 r., Odwołująca ponownie zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

W roku 2015, po ponownym zgłoszeniu do obowiązkowych ubezpieczeń oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, Odwołująca nie wykonywała żadnych czynności związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą ze względu na niezdolność do pracy z tytułu zwyrodnienia kręgosłupa. Z akt sprawy wynika, że w 2016 r. Odwołująca pobierała również zasiłek opiekuńczy ze względu na częste choroby jej dzieci. Jednocześnie w okresach, w których Odwołująca nie posiadała orzeczonej niezdolności do pracy, wykonywała czynności polegającą na sprzątnięciu w lokalach mieszkalnych lub usługowych, co potwierdza 5 rachunków przedłożonych jako załączniki do odwołania od decyzji ZUS. Rachunki zostały wystawione w dniu 4 czerwca, 2 lipca, 23 lipca, 12 listopada i 13 listopada 2016 r. Uzyskany przychód w całym roku 2016 nie przekroczył 400 zł. W roku 2017, w okresie od 27 lutego 2017 r. do 1 sierpnia 2017 r., Odwołująca leczyła się w poradni neurologicznej oraz pobierała zasiłek opiekuńczy, a w dniach 17-19 grudnia 2017 r. przebywała w szpitalu z powodu operacji na guzki krwawnicze. Przychód Odwołującej w roku 2017, w okresach, w których nie pobierała zasiłków z ubezpieczenia społecznego wyniósł 600 zł. Natomiast w roku 2018, w spornym okresie do 25 lutego 2018 r., Odwołująca nie świadczyła żadnych usług pomimo braku przeszkód w postaci niezdolności do pracy.

Zgodnie z informacjami z bazy danych Urzędu Skarbowego w W., Odwołująca w złożonych zeznaniach podatkowych PIT-36 wykazała następujące przychody oraz koszty z tytułu prowadzonej działalności w latach 2015-2017:

- za rok 2015 przychód wyniósł 0.00 zł, a koszty uzyskania przychodu wyniosły 3050.20 zł;
- za rok 2016 przychód wyniósł 400.00 zł, a koszty uzyskania przychodu wyniosły 3075,00 zł;
- za rok 2017 przychód wyniósł 600.00 zł, a koszty uzyskania przychodu wyniosły 2940.00 zł.

(pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., k.)

Ze względu na długi okres pobierania świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz wysoką zadeklarowaną składkę na ubezpieczenie społeczne przez pierwsze 3 miesiące prowadzenia działalności, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w dniu 6 lutego 2017 roku zawiadomił B. C. o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia przez nią pozarolniczej działalności gospodarczej od 13 lipca 2015 r. (k.) W oparciu o ustalenia poczynione w toku postępowania wyjaśniającego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wydał decyzję nr (...), w której stwierdził, że B. C. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 13 lipca 2015 r. do 25 lutego 2018 r. (decyzja z dnia 9 kwietnia 2019 r. nr (...), k.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ustalonym stanie faktycznym niniejszej sprawy odwołanie B. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z 9 kwietnia 2019 r., nr (...), należy uznać za niezasadne.

Zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 300 ze zm., dalej: ustawa systemowa) tytułem ubezpieczenia społecznego jest prowadzenie pozarolniczej działalności w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Definicja legalna pojęcia działalności gospodarczej została zawarta w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz.U.2004.173.1807 ze zm.) i ten właśnie przepis ma zastosowanie do stanu faktycznego poddanego ocenie w rozpoznawanej sprawie. Pod pojęciem działalności gospodarczej wskazana ustawa rozumie zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopaliny ze złóż, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. W sformułowanej definicji nacisk został położony więc na zorganizowany i zarobkowy charakter, a także ciągłość i profesjonalizm prowadzonej działalności gospodarczej.

W związku z tym, podstawą powstania tytułu do ubezpieczeń społecznych jest faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej. Oznacza to konieczność ustalenia, w oparciu o konkretne okoliczności faktyczne, że dana osoba rzeczywiście prowadzi, bądź prowadziła działalność zarobkową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2017 r., II UK 621/15, oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2019 r., I UK 100/18) z nastawieniem na osiągnięcie konkretnego zysku.

Brak intencji osiągnięcia konkretnego zysku, prowadzenia działalności w sposób zorganizowany oraz ciągły może świadczyć o zamiarze upozorowania prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w celu uzyskania tytułu do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Zarejestrowanie działalności gospodarczej i towarzyszące temu zadeklarowanie zawyżonej wysokiej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne ze świadomością istnienia przeszkód do prowadzenia tej działalności (np. spodziewane w nieodległym czasie urodzenie dziecka i związana z tym planowana przerwa w prowadzeniu działalności lub świadomość złego stanu zdrowia uzasadniającego uznanie niezdolności do pracy) może wskazywać bowiem na intencję (element subiektywny) nie tyle podjęcia i wykonywania zarobkowej działalności gospodarczej o charakterze ciągłym, lecz włączenia się do systemu ubezpieczeń społecznych w celu uzyskania wysokich świadczeń (tak też cytowany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2019 r., I UK 100/18).

Z punktu widzenia niniejszej sprawy najistotniejsze jest jednak pojęcie „ciągłości” prowadzonej działalności gospodarczej. W doktrynie oraz w orzecznictwie przyjmuje się, że aby mówić o ciągłości działalności gospodarczej konieczne jest spełnienie dwóch aspektów (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2014 r., I UK 235/13). Pierwszy dotyczy powtarzalności wykonywanych czynności i pozwala odróżnić wykonywanie działalności gospodarczej od np. jednostkowej umowy o świadczenie usług, która nie stanowi działalności gospodarczej sama w sobie. Z kolei drugi aspekt, wynikający także z pierwszego, dotyczy zamiaru niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej przez podmiot świadczący usługi lub wykonujący konkretne czynności. Zamiar dotyczy

więc sfery subiektywnego przeświadczenia podmiotu o stałym wykonywaniu określonych czynności, składających się na działalność gospodarczą. Sąd Najwyższy w wielu sprawach zajmował stanowisko w zakresie pojęcia „ciągłości” działalności gospodarczej wydając orzeczenia, w których stwierdzał kazuistycznie, że prowadzenie działalności gospodarczej to coś więcej, niż jedno-lub kilkurazowe przygotowanie dokumentów dla jedynego klienta, zapewniającego śladowe przychody (wyrok Sądu Najwyższego z 18 grudnia 2018 r., II UK 413/17), bądź przyjmując, że za prowadzenie działalności gospodarczej nie może być uznana incydentalna sprzedaż używanych rzeczy za kilkadziesiąt złotych rocznie (tak wyrok Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2016 r., I UK 196/15; zob. także wyroki Sądu Najwyższego: z 13 września 2016 r., I UK 455/15 - co do 30 umów wypożyczenia strojów karnawałowych; z 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16 - co do trzykrotnej usługi opieki nad osobą niepełnosprawną, pielęgnacji i towarzyszenia; z 21 września 2017 r., I UK 366/16, OSNP 2018 Nr 7, poz. 98 - co do zarejestrowania działalności gospodarczej w zakresie udzielania korepetycji w ostatnim miesiącu ciąży).

Odnosząc przytoczone uwagi do okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy, należy stwierdzić, że Odwołująca w toku przeprowadzonej kontroli przez organ rentowy nie wykazała za pomocą jakiejkolwiek dokumentacji, iż wraz z upływem okresu przerwy w prowadzeniu działalności spowodowanej macierzyństwem, miała zamiar jej kontynuowania. Co więcej, po okresie uzyskiwania zasiłku macierzyńskiego Odwołująca nie przedstawiła również wystarczających dowodów świadczących o wykonywaniu działalności gospodarczej o cechach zorganizowania i zarobkowego charakteru, a przede wszystkim ciągłości wykonywanej działalności w okresie od 13 lipca 2015 r. do dnia 25 lutego 2018 r., pomimo przerw w orzeczonej niezdolności do pracy. W 2016 r. Odwołująca wystawiła raptem pięć rachunków opiewających na łączną kwotę nieprzekraczającą 400 zł. Również w 2017 r. przychód Odwołującej wynosił w całym roku jedynie 600 zł. Potwierdzają to zgromadzone w aktach sprawy rachunki, faktury i umowy za 2016, 2017 i 2018 r., a także zeznania podatkowe złożone przez Odwołującą za 2015, 2016 oraz 2017 r. Dokumenty te jednoznacznie świadczą więc o incydentalnym charakterem wykonywanych przez Odwołującą usług w spornym okresie czasu.

W związku z powyższym, brak jest podstaw do uznania, że w okresie od 13 lipca 2015 r. do 25 lutego 2018 r. B. C. wykonywała pozarolniczą działalność gospodarczą lub miała zamiar ją wykonywać w sposób ciągły, nieprzerwany. Dlatego też nie można odmówić racji organowi rentowemu, który dopatrył się w działaniu Odwołującej pozorowania prowadzenia działalności gospodarczej jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Co więcej, powyższe działanie Odwołującej, polegające na deklarowaniu wysokiej podstawy składek przy niskim przychodzie oraz posiadanie przez Odwołującą świadomości braku możliwości wykonywania działalności przez dłuższy czas (spodziewane macierzyństwo, zwyrodnienie kręgosłupa uzasadniające orzeczenie niezdolności do pracy) uzasadnia także przyjęcie, że Odwołująca naruszyła zasadę solidaryzmu ubezpieczonych. Zadeklarowanie wysokiej podstawy przy spodziewanych niskich przychodach w niedługim czasie, było dokonane jedynie w celu uzyskania wielokrotnie wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Wskazać również należy, że ubezpieczona B. C. przez długi okres tj. w latach 2014-2018, jedynie przez 6 miesięcy nie pobierała jakichkolwiek zasiłków. W pozostałym okresie zaś, pobierała ona naprzemiennie zasiłek chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy. Zdaniem Sądu, działanie Ubezpieczonej polegające na rozpoczęciu działalności gospodarczej z deklaracją nadmiernie wysokiej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, powinno być uznane za wykreowanie pozornego lub fikcyjnego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Wskazać również należy na fakt, iż dokonania przez Ubezpieczoną wpłat na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w latach 2014-2018 w łącznej kwocie 17.201,19 zł, w stosunku do pobranej kwoty 321.094,52 zł z tytułu świadczeń zasiłkowych, stoi w sprzeczności z zasadą solidaryzmu ubezpieczeń społecznych.

O kosztach postępowania orzeczono mając na względzie art. 98 k.p.c. i zasądzono od odwołującej się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za radców prawnych, według stanu obowiązującego w dacie wniesienia odwołania).

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w sentencji.